

Hölgyeim és Uraim!

16 évnek ezelőtt Kovács Frigyes, Jászai Mari-díjas színművész, rendező, a Tanyaszínház egyik alapítója mondta a negyedévszázados jubileumi ünnepségen:

a Tanyaszínház egy költemény, a mi nagy eposzunk; kötelességtudatunk, elszántságunk, helytállásunk, hűségünk és szeretetünk fokmérője, hiszen nemcsak a szavak, nemcsak jól dramatizált és ritmizált gondolatok szintjén van jelen a tudatunkban, hanem mint jelenlétünk kitorölhetetlen pecsétje, úgy szólal meg fönixmadárként, évről évre megújulva-újjászületve, mint valami hatalmas énekkar, amelyben harmóniában szólal meg az alkotók, a támogatók és a közönség hatalmas kórusa... Büszke, büszkék vagyunk rá, hogy él egy ilyen intézményen kívüli intézményünk, ami már nem csak egy színház, hanem közösségünk alkotó erejének szimbóluma is, együvé tartozásunk piétája.

Eddig az idézet. A vajdasági, de a Kárpát-medence magyarsága is büszke rájuk, és hálás a Gondviselőnek, hogy kerek 40 esztendeje Kovács Frigyes és Hernyák György, a két alapító jó magot vetett, jó földbe. Kettejük elképzeléséből született meg ez a sajátos, a hajdani vándorkomédiások hagyományát felelevenítő vándorszínházi forma, amely minden vérzivatar ellenére működik, létezik, beleálmodja magát és minket a szülőföld ölelésébe.

Rögtön hozzájuk „verődött” Dudás Károly és Dormán László, akik mennyi, de mennyi ideig kísérték a *Tanyásokat*. S hozzájuk csatlakozott azon nyomban Gere Vilmos, a Kevi környéki gazda, aki ekhós szekeret épített, szamarat állított be elé, s kíserte több éven át a társulatot... Az első társulat 7 színinövendék csatlakozásával alakult. És azóta is legfőképp a színinövendékek *nyári színpadi, nyári praxisa*. Megérezni, hogy ez egy ügy. Belesimulni, belegyalogolni és megérkezni mindenhová haza, mindenhol otthonra lelni.

A felkészülés, az első próbák Hernyák Györgyék csantavéri házának udvarán kezdődtek, majd egy Kavilló és Tornyos közötti tanyán folytatódtak, végül az utolsó simításokra a Kovács Frigyesék háza melletti iskola udvarán, Kavillón került sor. Azóta – kisebb kitérőkkel itt készül az előadás (1993-ban Zsámbékon, 1994-ben Palicson). A Hernyák György rendezte bemutató első helyszíne a szántóföldek ölelte Kispest volt, egy aprócska, huszonnégy házból álló, még helységnévtáblával se rendelkező észak-bácskai falvacska. Innen indultak Észak- és Közép-Bácska tizenkilenc falvát felölelő turnéjukra, portyájukra, a mintegy háromszáz kilométer hosszú vándorútra. Olyan apró településeket, tanyacsoportok látogattak meg, amelyek nagy része rajta sincs a térképen, lakói még soha nem láttak színházi előadást.

Ahová megérkeztek, karókat vertek le, spárgával körülkerítettek egy kis füves teret az épp adódó helyszínen – futballpályán, piactéren, ároksparon vagy csak valamelyik utcasarkon –, ez volt a színpad. Megesett, hogy az előadás színteréül egy falusi rendezvény szolgált, mint például 1978-ban, amikor Csantavéren az aratóünnepség kellős közepén játszották az előadást. A játéktér mögött az ekhós szekér állt a háttérben, mely paravánként is szolgált, mögötte ponyva, rajta egy bohócfej, fölötte pedig a felirat: Tanyaszínház.

Azóta eltelt 40 év. Sokat változott a világ. Sokat változott Kavilló is. Tavaly Magyarország Kormányának, a Vajdasági Magyar Szövetségnek és a Magyar Nemzeti Tanácsnak köszönhetően megvalósult egy álom, egy bázis a semmi gyönyörűségének közepén túl. Jöjjenek el idén a bemutatóra, győződjenek meg róla Önök is. Az ekhós szekeret közben traktor váltotta fel, a

haranglábnak tornya lett, a színpad már más materiából épül, és a Bácska mellett Bánságba is – közel 40 településre – jutnak el.

Azóta eltelt 40 év. De a küldetés és a küldetéstudat nem változott. Több százezren, megkockáztathatjuk, közel félmillióan látták a csodálatos előadásokat. Ahogy Czérna Ágnes a Tanyaszínház múltját, jelenét feldolgozó kötetében írja:

azért ennyien, mert mindenkire szól. Mert az aratás, cséplés vagy tehénfejés után ünneplőbe öltözött falusi ugyanúgy élvezi, mint a városból idelátogató egyetemi tanár, nővér vagy üzletember. Vagy másképpen. De ami közös: élvezi. Mert a Tanyaszínház élő élmény. A karácsony és húsvét mellett a harmadik ünnep a település magyarsága számára. És mert korszerű, művészileg magas színvonalú előadás születik évről évre a profizmus tartalmi jegyeit és az amatőrizmus külső körülményeit, szilaj energiáit és elhivatottságát egyszerre magán viselve. A trupp sajátos működésének éppúgy része a mesteri koreográfia- vagy énektanulás, mint a kosztümvarrás, a színpadácsolás, a nézőcsalogatás, az előadás utáni kalapozás és az étkezések előtti kötelező ima.

Eddig az idézet. Azért ennyien, mert sokáig – mit sokáig?!: – örökre ott van életében és létében Soltis Lajos szellemisége, és ugyanúgy Hernyák György és Kovács Frigyesé. És azért ennyien, mert 14 éves korától ott van Magyar Attila, és későbbiekben egy ideig vele együtt vezetőként Kálló Béla, Wischer Johann és Mezei Zoli. Írásaival Dudás Károly és Keszég Karcsi, fotóival Dormán László és még sokan mások. És a népi zenekarok, a pártolók, a megannyi Gere Vilmos-utód. És a megszámlálhatatlan színinövendék, tanár, rendező, lelkes amatőr.

És azért ennyien és folyamatosan, mert van valaki, aki 25 éve egygyé nőtt a *Tanyával*. Ő Magyar Attila.

Hölgyeim és uraim!

Küldetése van a Tanyaszínháznak. Létre jött, életben maradt, adni szeretne. Ismét Czérna Ágnest idézve:

nem másért, mint a dűlőutak évszázados csöndje ellen, a mulattatásért, a falu ünnepéért, a játékért, a színházért, az alkotás örömeért, az emberekért, a magyarságért – az életért magáért.

Több száz, több százezer magyar ünnepe a Tanyaszínház: aki akárcsak egyszer végigjárta az ekhós szekér útját, vagy volt közönsége az előadásoknak!!!

Ekképp több száz, több százezer délvidéki magyar köszönete és hálája is íródik bele abba, hogy a Tanyaszínház igenis, mától fogva beíródik a magyarság szellemi múzeumába. Magyar Örökség!